

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Маріупольський державний університет
Освітня програма	31689 Менеджмент. Управління закладом загальної середньої освіти
Рівень вищої освіти	Магістр
Спеціальність	073 Менеджмент

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Маріупольський державний університет
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	31689
Назва ОП	Менеджмент. Управління закладом загальної середньої освіти
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	073 Менеджмент
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Магістр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Рудніченко Євгеній Миколайович, Бухаріна Людмила Михайлівна, Стеців Леся Петрівна, Дирів Віталія Юріївна, Величко Олександр Петрович (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	15.10.2020 р. – 17.10.2020 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	http://mdu.in.ua/Ucheb/lits/samootsinka/mag/vidomosti_samoocinjvan nja_mnt_uzzso_z_pidpisom.pdf
Програма візиту експертної групи	http://mdu.in.ua/Ucheb/lits/vizyty/mag/programa_ekspertizi_menedzhm ent_ufeb-uzzso_2020-20.pdf

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Маріупольський державний університет має на меті досягнення високого рівня якості відповідно до стандартів і рекомендацій щодо її забезпечення у Європейському просторі вищої освіти. Університет уже імплементував багато прогресивних змін, які суттєво підвищили рівень відповідності таким стандартам. Особливої уваги тут заслуговує процес виявлення та урахування потреб стейкхолдерів, запровадження постійної звітності щодо моніторингу ОП, популяризація академічної доброчесності та ін. Освітня програма «Менеджмент. Управління закладом загальної середньої освіти» сприяє реалізації таких стратегічних завдань ЗВО. Магістерська програма є актуальною для сучасного ринку освітніх послуг регіону. За метою, структурою та змістом вона загалом є цілісною і дозволяє учасникам освітнього процесу отримати необхідні загальні та фахові компетентності, а також досягти визначених програмних результатів навчання. Програма гармонійно узгоджується із місією та загальною стратегією розвитку Маріупольського державного університету. ЗВО має належну матеріально-технічну базу для підготовки фахівців з менеджменту, а також сприятливе освітнє середовище. До того ж часу існує достатня відповідність якісному рівню організації таких освітніх процесів: проектування цілей ОП; розробка структури та змісту ОП; формування доступу до ОП та визнання результатів навчання; організація навчання і викладання за ОП; контроль знань, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність; забезпечення ОП людськими ресурсами; розробка і впровадження системи внутрішнього забезпечення якості ОП; створення прозорих та публічних процедур для якісного функціонування програми. А, отже, за всіма процесами ОП на сьогоднішній день має загальну відповідність. І зауваження щодо них мають несуттєвий характер. Крім того, консультаційне оцінювання ОП також засвідчило існування певних резервів для удосконалення як самої програми, так і процесу її реалізації. Врахування рекомендацій експертної групи дозволить покращити можливості та перспективи успішного функціонування цієї освітньо-професійної програми у майбутньому. Загалом ОП має амбітні цілі та потенційні можливості для успішного розвитку.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Відповідність ОП «Менеджмент. Управління закладом загальної середньої освіти» місії та стратегії розвитку університету. Постійний моніторинг та врахування при проектуванні та удосконаленні ОП інтересів стейкхолдерів, тенденцій розвитку галузі та вимог ринку праці. Взірцева практика формування щорічного звіту про результати моніторингу всіх ОП університету. Залучення роботодавців до оновлення змісту освітніх компонентів ОП, процесу моніторингу ОП, до захисту кваліфікаційних робіт. Широкий спектр опитувань студентів щодо якості викладання навчальних дисциплін та інших аспектів навчання та оприлюднення звітів про результати таких опитувань на сайті університету. Позитивною стороною є використання платформи Moodle в умовах дистанційної форми навчання. Наявний досвід участі представників ОП в програмі академічної мобільності «Еразмус+». Використовується інструмент протидії плагіату за допомогою сервісу UNICHECK. Стимулюється розвиток викладацької майстерності шляхом морального та матеріального заохочення НПП. Чітко визначена політика та процедура дій у випадку виникнення конфліктних ситуацій на факультеті. Наявність Положення про гаранта ОП. Проекти модернізованих освітніх програм завчасно оприлюднюються на сайті у розділі «Громадське обговорення». Наявність актуальної інформації про ОП для потенційних абітурієнтів та стейкхолдерів у відкритих джерелах ЗВО.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

З метою відображення взаємозалежності і взаємообумовленості освітніх компонентів за ОП рекомендовано вдосконалити структурно-логічну схему ОП. Рекомендовано відредагувати наведену кількість освітніх компонентів в описі ОП, уніфікувавши їх перелік, шляхом усунення технічної помилки та узгодити послідовність вивчення ОК з навчальним планом. Є резерв для вдосконалення розвитку soft skills на ОП, шляхом стимулювання участі здобувачів в українських і міжнародних проєктах та конкурсах. Положенням про організацію освітнього процесу не передбачено порядок оскарження контрольних заходів. Рекомендовано визначити порядок оскарження результатів контрольних заходів та ознайомити студентів. Під час оголошення конкурсу на заміщення вакантних посад НПП доцільно визначити цілеорієнтовані для ОП вимоги до кандидатів. З метою реалізації права на освіту особам з особливими освітніми потребами слід розвивати можливість забезпечення вільного доступу таких осіб до всіх приміщень ЗВО. Рекомендовано ознайомити здобувачів з процедурою вирішення конфліктних ситуацій. Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності МДУ потребує оновлення відповідно до змін у нормативних документах. Надіслані зауваження стейкхолдерів щодо удосконалення ОП, а також зворотна реакція на позицію стейкхолдерів з боку ЗВО не є публічними. Рекомендовано оприлюднювати уніфіковану таблицю із пропозиціями та зауваженнями стейкхолдерів, а також схвалених та відхилених проєктною групою пропозицій у доопрацьованій та оновленій освітній програмі.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Загальна мета ОП орієнтована на теоретико-практичну підготовку менеджерів освіти, формування компетентностей, необхідних для ефективного управління закладом освіти в умовах реалізації Концепції Нової української школи, академічної й фінансово-економічної автономії, розширення повноважень, підвищення соціальної відповідальності закладів загальної середньої освіти. Цілі та мета ОП чітко сформульовані, не є загальними та корелюють із задекларованою місією та стратегічними завданнями ЗВО, зазначеними в Стратегії розвитку Маріупольського державного університету «МДУ-2020» (<https://bit.ly/2T2tShg>). Місією ЗВО є забезпечення зміцнення науково-освітнього та інноваційного потенціалу країни шляхом розвитку людського капіталу, продукування та поширення ідей та нових знань з метою практичного втілення євроінтеграційних прагнень Української держави. Відповідно до Стратегії та в рамках реалізації її місії, концептуальним напрямом освітньої діяльності за ОП є надання якісних освітніх послуг кожному здобувачеві для забезпечення його конкурентоспроможності на ринку праці, що дозволить зробити позитивний внесок у суспільний поступ. Унікальність програми проявляється у набутті здобувачами професійної суб'єктності та підготовці фахівців у сферах: стратегічного планування і реалізації місії школи; правового, адміністративного, фінансово-економічного забезпечення діяльності закладу; забезпечення якості освітніх послуг й ефективної організації освітнього процесу; міжособистісного спілкування (взаємодія з колективом, батьками учнів, громадськістю, партнерами школи, стейкхолдерами); особистісного етико-деонтологічного розвитку керівника як лідера.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

При формулюванні цілей та програмних результатів навчання ОП враховувались позиції і потреби стейкхолдерів. Здобувачі ВО залучаються до обговорення ОП під час участі в засіданнях кафедри, проведення круглих столів, за результатами анкетування, що було підтверджено під час зустрічей з експертною групою. Результати обговорення відображено у протоколах засідання кафедри (№11 від 12.05.2020, (<https://bit.ly/3lWhhIM>), №8 від 18.02.2020 (<https://bit.ly/37n3EOL>). Опитування здобувачів ВО ОП «Менеджмент. Управління закладом загальної середньої освіти» протягом 2018-2019 рр. (<https://bit.ly/2TahKKZ>), анкетування випускників ОП 2018-2019 рр. (<https://bit.ly/2TahKKZ>). Крім того, обговорення актуальних питань професійної підготовки менеджерів освіти із залученням потенційних роботодавців директор ЗОШ № 28 Сарахман О.С., директор ЗОШ № 36 Карнаушенко Р.В., директор ЗОШ № 7 Папазова О.Л, які, здебільшого, є одночасно і випускниками ОП відбувається у межах постійно діючого науково-методичного семінару «Педагогічна майстерня керівника закладу освіти» 2013-2019 рр. (<https://bit.ly/2T3rokf>; <https://bit.ly/2FG1puD>; <https://bit.ly/31kUdLR>; <https://bit.ly/3j8zoJJ>). Під час зустрічі експертної групи з роботодавцями, це переважно директора шкіл м. Маріуполя, було з'ясовано, що за їх пропозицією були внесені суттєві корективи у зміст освітньо-професійної програми з точки зору поглиблення практичної підготовки. Їх участь в розвитку ОП та врахування їх інтересів відбувається, в тому числі, під час керівництва практикою здобувачів, рецензування та захисту кваліфікаційних робіт. Проект затвердженої актуальної ОП (2020 р.) перебував на громадському обговоренні, можливість надання пропозицій, (був розміщений на офіційному сайті МДУ (<https://bit.ly/37iCkV7>), що вказує на поступовий процес інституціоналізації механізму залучення стейкхолдерів до формування та модернізації змісту ОП в МДУ. Отже, за результатами моніторингу ОП та зустрічей під час роботи ЕГ було встановлено, що задіяність основних зацікавлених сторін у формуванні цілей та програмних результатів навчання за ОП відбувається на постійній основі та частково набуває характер інституційного механізму.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Проектування змісту ОП здійснювалося з урахуванням тенденцій трансформації освітньої галузі, що було виявлено у межах здійсненого кафедрою педагогіки та освіти моніторингу (2017-2018 н.р.), а також вимог нормативних актів, які визначають сутність та зміст підготовки фахівців на другому (магістерському) рівні вищої освіти. Основними тенденціями розвитку ринку праці є: підвищення вимог до директора школи у зв'язку з введенням Типового положення про конкурс на посаду керівника державного, комунального закладу загальної середньої освіти (наказ МОН України від №291 від 28.03.2018); надання переваги під час обрання за конкурсом молодим за віком

керівникам, здатним працювати в умовах НУШ, приймати нестандартні рішення; уніфікація мережі шкіл, зменшення їх кількості і структури на користь задоволення освітніх потреб місцевої полікультурної громади та посилення, у зв'язку з цим, конкуренції між керівниками закладів освіти. Регіональний контекст враховується, з огляду на особливості цієї території, а саме збільшення чисельності населення та молоді, зокрема за рахунок ВПО. Ці факти були підтверджені учасниками – директорами шкіл м. Маріуполя під час зустрічі з ЕГ. Контекст реалізується в тому числі в результаті співпраці з Маріупольською міською радою, Департаментом освіти Маріупольської міської ради через долучення до міської цільової програми розвитку галузі освіти на 2018-2022 рр. (<https://bit.ly/358fcTi>). При проектуванні ОП було здійснено аналіз змісту аналогічних освітніх програм провідних університетів Великобританії (Педагогічний коледж Ексетерського університету, Кінгс Коледж, Ноттінгемський університет, Університет Стратклайд, Манчестерський та Бірмінгемський університети, університети Камбрії та Уорвіку), Німеччини (Університети М. Лютера та Кельнський, Університет ім. К. фон Озієцьки, Педагогічний інститут Людвігсбургу), Франції (Нансі 2; Марн-Ла-Валле, університет м. Пуатьє), Італії (Університет ім. Гульєльмо Марконі та Міланський університет). Результати аналізу таких програм обговорено на розширених науково-методичних семінарах кафедри педагогіки та освіти за участі стейкхолдерів 03.12.2018 р. (<https://bit.ly/305eoXU>). Разом з тим, рекомендовано використовувати досвід аналогічних вітчизняних та іноземних ОП не стільки через заочне ознайомлення та аналіз таких ОП, а впроваджуючи у контент конкретних освітніх компонентів ОП досвіду, отриманого у результаті науково-педагогічних стажувань та підвищення кваліфікацій НПП за спеціальністю Менеджмент в рамках дотичних ОП на національному та міжнародному рівні.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Зміст ОП відповідає Стандарту вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» для другого (магістерського) рівня освіти був (затверджений 10.07.2019 р. і введений в дію з 2019/2020 навчального року). Вимоги Стандарту були враховані під час оновлення ОП та приведення у відповідність до Стандарту схвалено Рішенням Вченої ради МДУ (протокол №5 від 26.12.2019 р., введено в дію з 01.09.2020 р.) У 2020 р. ОП була оновлена з урахуванням пропозицій стейкхолдерів, схвалено Рішенням Вченої ради МДУ (протокол №10 від 24.06.2020 р. та введена в дію з 01.09.2020 р.). Загалом ОП дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти. Усі ПРН та загальні і фахові компетентності, які передбачені стандартом, а також ті, які доповнені проектною групою ЗВО, досягаються за рахунок обов'язкових компонентів ОП. Це загалом підтверджено матрицею відповідності визначених в описі ОП результатів навчання і компетентностей. Формою атестації здобувачів вищої освіти є кваліфікаційна робота, що також відповідає вимогам стандарту.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Цілі та мета ОП чітко сформульовані, не є загальними та корелюють із задекларованою місією та стратегічними завданнями ЗВО. Врахування позицій та потреб основних зацікавлених сторін у формуванні цілей та програмних результатів навчання за ОП відбувається на постійній основі та частково набуває характеру інституційного механізму. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку галузевого та регіонального контексту, вимог ринку праці.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Слабкі сторони та недоліки: Урахування досвіду аналогічних іноземних освітніх програм переважно здійснюється через заочне ознайомлення та аналіз таких ОП. Рекомендації: Доцільно використовувати більш поглиблену інформацію щодо аналогічних іноземних ОП, впроваджуючи у навчальний контент цілі, ПРН та освітні компоненти на основі досвіду, який може бути отриманий у результаті академічної мобільності, науково-педагогічних стажувань та підвищення кваліфікацій НПП на міжнародному рівні.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

ОП має значний рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями 1.1, 1.2.,1.4. Враховуючи певну узгодженість за підкритерієм 1.3., релевантність фактів і їх контексту, а також різну вагомість окремих підкритеріїв в генеруванні підсумкової оцінки, можна зробити висновок щодо достатньої відповідності ОП Критерію 1. Усі зазначені недоліки не є суттєвими.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Обсяг ОП «Менеджмент. Управління закладом загальної середньої освіти» (<https://bit.ly/zjfXXEN>) складає 90 ЄКТС кредитів, що відповідає вимогам чинного законодавства для відповідного рівня вищої освіти та критеріями стандарту вищої освіти спеціальності 073 “Менеджмент” в частині обсягу ОП підготовки магістра в кредитах ЄКТС. Обсяг освітніх компонентів, що складають обов’язкову частину: 66 ЄКТС кредитів, що становить 73%, з них 18 ЄКТС кредитів спрямовано на забезпечення загальних компетентностей (п’ять ОК) та 48 ЄКТС кредитів (дев’ять ОК) на забезпечення спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю. Обсяг навчальних дисциплін за вибором складає 24 ЄКТС кредитів, що становить 27% від загальної кількості кредитів, включає дві ОК загальної підготовки (6 кредитів ЄКТС), шість ОК професійної підготовки (18 кредитів ЄКТС), що відповідає чинним вимогам. Науково-дослідна практика (у т. ч. виконання кваліфікаційної роботи) включено у обов’язкову частину ОП (ОК 14), і становить 12 кредитів ЄКТС.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов’язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

ОП «Менеджмент. Управління закладом загальної середньої освіти» структуровано відповідно до цілей, ОП містить 14 обов’язкових компонентів та 8 вибіркових. Кількість кредитів, відведених на одну дисципліну, відповідає навчальному плану на 2020-2021 навчальний рік. За представленим коротким описом послідовності вивчення компонентів ОП (структурно-логічна схема - табл.3) складно встановити їх логічний, причинно-наслідковий зв’язок та взаємообумовленість. Розташування структурних елементів ОК4, ОК8, ВБ2.3. в структурно-логічній схемі не відповідає розподілу за семестрами наведеному в навчальному плані 2020-2021 н.р., що певним чином порушує логіку пов’язаних в єдину систему освітніх компонентів ОП. Крім того структурно-логічна схема підготовки містить технічну помилку: НДПП 1.2.8 Науково-дослідна практика, що в табл. 2. ОП зазначена як ОК14, в табл. 3 зазначена як ОК15. Матриця відповідності визначених ОП результатів навчання та компетентностей (табл. 4) взаємопов’язана з освітніми компонентами та має спрямованість на досягнення заявлених програмних результатів навчання через забезпечення обов’язковими компонентами ОП. Разом з тим, матриця відповідності визначених ОП результатів навчання та компетентностей дублює технічну помилку (ОК15 з відповідно зазначеними результатами навчання та компетентностями, яка не представлена в переліку компонентів ОП (табл. 2) та навчальному плані на 2020-2021 навчальний рік). В цілому, зазначаємо, що зміст ОП в сукупності дозволяє забезпечити формування програмних результатів навчання РН1-РН15 за рахунок обов’язкових освітніх компонентів ОК1-ОК14. У перспективі рекомендовано, з метою врахування взаємозалежності вивчення компонентів в розділі ОП «Структурно-логічна схема» використовувати графічні методи опису інформації відповідно до п.3.2. (с.13) Положення про організацію освітнього процесу в МДУ (<https://bit.ly/31fZ555>). Варто вдосконалити наведену кількість освітніх компонентів в описі ОП, уніфікувавши їх перелік, шляхом усунення технічної помилки та узгодити послідовність вивчення з навчальним планом.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Зміст ОП «Менеджмент “Управління закладом загальної середньої освіти» відповідає предметній області, що визначена затвердженим Стандартом вищої освіти України у галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 073 Менеджмент другого (магістерського) рівня вищої освіти. Відповідно до змісту ОП об’єктами її вивчення є система інтегративного знання про сутність, функції, закономірності процесу управління закладом освіти як відкритої соціальної системи. Зміст ОП відповідає об’єкту діяльності – процес управління закладом загальної середньої освіти, і включає 2 цикли: дисципліни загальної й професійної підготовки, що разом забезпечують комплексну підготовку магістрів до управлінської діяльності в якості директора. Переважною мірою цьому сприяють такі освітні компоненти як «Управлінська деонтологія», «Теорія і практика управління в освіті», «Менеджмент організацій», «Управління закладом загальної середньої освіти», «Психологія управління». Методи, методики та технології, що визначені предметною областю Стандарту і якими має оволодіти здобувач вищої освіти для застосування на практиці, розкриваються та відпрацьовуються при опануванні таких освітніх компонентів як «Піар-технології і реклама в галузі освіти», «Самоменеджмент керівника закладу освіти», «Інноваційна діяльність керівника закладу освіти». Окремі освітні компоненти ОП зосереджені на застосування інформаційно-

комунікаційного інструментарію, який з урахуванням сучасних трендів розвитку менеджменту є актуальними і важливим для оволодіння фахівцями з менеджменту. До таких освітніх компонентів варто віднести, наприклад, «Сучасні інформаційно-комунікаційні технології в освіті». Зміст ОП та її освітні компоненти відповідають предметній області спеціальності 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування». Унаслідок навчання здобувачами можуть бути досягнуті компетентності, зазначені у Стандарті вищої освіти за відповідною спеціальністю завдяки освітнім компонентам, включеним до програми. Під час інтерв'ю здобувачі підтвердили, що оновлення ОП відбувається з урахуванням їх пропозицій. Одночасно, інтерв'ю із роботодавцями показало, що ОП може бути покращена за рахунок додавання дисциплін, які є більш практико-орієнтованими. Врахування бачення стейкхолдерів в ОП збільшить її привабливість для майбутніх вступників.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Формування індивідуальної освітньої траєкторії У ЗВО забезпечується через механізм вибору дисциплін, у обсязі не менше 25% (за ОП – 27% (24 кредити ЄКТС)), що відповідає статті 62, п. 15 Закону України «Про вищу освіту» що відбувається згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в МДУ (<https://bit.ly/3dCaktv>). Порядок вибору студентами дисциплін, організація навчання здобувачів ВО та планування навчального навантаження кафедр регламентовано в «Положенні про вибіркові дисципліни у МДУ» затвердженого Вченою радою МДУ 27.05.2020, Протокол № 9 та введеного в дію наказом МДУ № 130 від 10.06.2020 р. (<https://bit.ly/2T34wjc>). Структура ОП передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії шляхом вільного вибору навчальних дисциплін, що представлені в каталозі електронних дисциплін у межах 27% від загального обсягу ОП. Для формування контингенту студентів щодо вивчення вибірових дисциплін деканати факультетів ознайомлюють здобувачів із затвердженими в установленому порядку Каталогами елективних дисциплін й організують процедуру вибору їх студентами. Після ознайомлення з Каталогами, здобувачі ступеню магістр за допомогою кураторів в електронній формі (на офіційному сайті МДУ, з використанням Google-form) та за письмовою заявою визначають свій вибір щодо вивчення конкретних дисциплін, що є підставою для формування індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти на другий та третій навчальні семестри, однак через організаційні вимоги щодо кількості здобувачів для вивчення ОК (для здобувачів другого (магістерського) рівня – не менше 10 осіб п. 2.8 «Положенні про вибіркові дисципліни у МДУ») індивідуальні навчальні плани здобувачів співпадають. Під час інтерв'ювання здобувачів вищої освіти була отримана інформація про те, що вибір дисциплін дійсно відбувається на початку навчання.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Практична підготовка здобувачів вищої освіти ОП «Менеджмент. Управління закладом загальної середньої освіти» спеціальності 073 «Менеджмент» регламентується «Положенням про організацію освітнього процесу у МДУ», що затверджено наказом № 196 від 26.06.2015 р. (<https://bit.ly/3dCaktv>), «Положенням про проведення практик здобувачів вищої освіти МДУ», що затверджено наказом МДУ №92 від 02.03.2017, протокол Вченої ради МДУ №10 від 02.02.2017 р. (<https://bit.ly/349a4im>), «Положенням про проведення науково-дослідної практики для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти МДУ» (<https://bit.ly/3kaCgY3>) затвердженого протоколом засідання Вченої ради МДУ №11 від 27.06.2019 р. та введеного в дію наказом МДУ № 2 39 від 09.07.2019 р. ОП передбачає такі види практичної підготовки: виробнича практика (в якості керівника закладу освіти): базами практики є заклади загальної середньої освіти м. Маріуполя; виробнича практика (з управління початковою школою): базами практики є заклади загальної середньої освіти м.Маріуполя; науково-дослідна практика: базами практики є заклади загальної середньої освіти м. Маріуполя, що слугують експериментальним майданчиком у межах виконання кваліфікаційної роботи. Інтерв'ювання роботодавців засвідчило їх готовність і надалі надавати можливість проходження практики студентів на умовах договірних відносин. В цілому зміст практик відповідає тенденціям розвитку освітньої галузі та очікуванням стейкхолдерів, а також дозволяє досягти за цією компонентою, заявлених у ОП, програмних результатів навчання.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

У МДУ розроблено проект «Положення про щодо політики розвитку soft skills в МДУ» (<https://bit.ly/3kbF4nH>), що окреслює основні напрями розвитку soft skills. Згідно проекту політика розвитку soft skills базується на принципі сприяння створенню умов для формування навичок комунікації, лідерства, здатності брати на себе відповідальність, працювати в критичних умовах, вміння залагоджувати конфлікти, працювати в команді, управляти своїм часом, розуміння важливості deadline (вчасного виконання поставлених завдань), здатності логічно і критично мислити, самостійно приймати рішення, креативності, знання іноземних мов тощо, які реалізуються за рахунок наступних компетентностей: ЗК 2. Здатність до спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності), ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність), ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, ЗК 8. Здатність ефективно формувати комунікаційну

стратегію, працювати в команді з дотриманням етичних норм та цінностей мультикультурного суспільства, здійснювати наукову полеміку та спілкування державною та іноземною мовами, СК 3. Здатність до саморозвитку, навчання впродовж життя та ефективного самоменеджменту, СК 5. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління, СК 6. Здатність формувати лідерські якості та демонструвати їх в процесі управління людьми. Розвиток soft skills забезпечується такими освітніми компонентами, як: ОК 3. Методологія та організація наукових досліджень, ОК 2. Іноземна мова у професійному середовищі, ОК 5. Академічне письмо, ОК 8. Психологія управління, ОК 9. Менеджмент організацій тощо. Більшість інших освітніх компонент також мають окремі тематичні розділи, які дозволяють набутти певних соціальних навичок (soft skills). Під час зустрічі зі стейкхолдерами-роботодавцями було підкреслено надзвичайну важливість подальшого розвитку soft skills у здобувачів ОП. Таким чином, методи навчання за ОП можуть бути доповнені низкою, таких як брейнстормінг, дебати, кейс-стаді, проектний метод, метод коучингу до тих класичних методів, які зазначені в робочих програмах вибіркових ОК «Персональний брендінг керівника», «Креативний менеджмент», «Самоменеджмент» (<https://bit.ly/37tmPqe>) та інших освітніх компонент, що сприятиме подальшому розвитку soft skills у здобувачів ОП. Крім того рекомендовано в більшій мірі стимулювати участь здобувачів ВО в українських та міжнародних проєктах та конкурсах для активізації розвитку навичок soft skills.

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт відсутній.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Загальне навантаження здобувачів магістерського ступеня становить 2700 год. Загальна кількість годин, виділених на самостійну роботу – 2040. НП та ОП включають як аудиторне навантаження, так і самостійну роботу студентів, обсяг якої за кожною дисципліною відповідає встановленим граничним нормам (кількості годин аудиторного навантаження орієнтовно до 1/3 від кредиту ЄКТС, а годин на самостійну роботу - до 2/3 кредиту ЄКТС). Форми, види і зміст самостійної роботи студентів ЗВО регламентуються п. 4.3.9 Самостійна робота студента “Положення про організацію освітнього процесу” (с. 10) (<https://bit.ly/3dCaktv>). З метою з’ясування, яким є реальний обсяг навантаження студентів на ОП було проведено опитування здобувачів (<https://bit.ly/2FEb1Wz> ; <https://bit.ly/31hikva>). Під час зустрічі із здобувачами та НПП було з’ясовано, що виконання ними завдань самостійної роботи забезпечується в тому числі, через бібліотеку, комп’ютерні класи та можливість безкоштовної роботи в мережі Інтернет завдяки системі Wi-Fi, що функціонує в ЗВО. Здобувачі підкреслили, що фактичне навантаження є таким, що не обтяжує та дозволяє досягти ПРН. Таким чином, обсяг ОП «Менеджмент. Управління закладом загальної середньої освіти» окремих освітніх компонентів та у кредитах ЄКТС реалістично відображає фактичне навантаження здобувачів, і у цілому є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

За освітньо-професійною програмою не передбачена дуальна форма здобуття вищої освіти.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Практична підготовка здобувачів вищої освіти удосконалена на основі рекомендацій стейкголдерів та чітко спрямована на здобуття компетентностей, необхідних для подальшої професійної діяльності з урахуванням галузевого контексту ОП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Слабкі сторони та недоліки: Структурно-логічна схема не відображає взаємозалежності та взаємообумовленості освітніх компонент та видів освітньої діяльності за ОП. Матриця відповідності визначених ОП результатів навчання та компетентностей містить технічні помилки. Наявні організаційні обмеження щодо мінімальної кількості студентів для вибору освітньої компоненти не враховують тенденції у зменшенні контингенту здобувачів.

Рекомендації: Варто удосконалити структурно-логічну схему ОП, використовуючи графічні методи опису інформації відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в МДУ. Доцільно відредагувати наведену кількість освітніх компонентів в описі ОП, уніфікувавши їх перелік, шляхом усунення технічної помилки та узгодити послідовність вивчення освітніх компонент з навчальним планом. Рекомендовано переглянути організаційні обмеження щодо вибору освітніх компонент студентами, зважаючи на тенденції у зменшенні контингенту здобувачів за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. Стимулювати участь здобувачів вищої освіти в українських і міжнародних проектах та конкурсах для активізації розвитку навичок soft skills.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

ОП має значний рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями 2.1, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7 та 2.8. До того ж, враховуючи певну узгодженість за підкритерієм 2.2, голістичний підхід в оцінюванні, релевантність фактів і їх контексту, ОП та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають Критерію 2. Усі зазначені недоліки не є суттєвими.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому на навчання до Маріупольського державного університету в 2020 році розроблені прийнятною комісією та затверджені Вченою радою університету відповідно до Умов прийому для здобуття вищої освіти в 2020 році, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 11 жовтня 2019 року № 1285 та Змін до Умов прийому для здобуття вищої освіти в 2020 році, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 4 травня 2020 року № 591. Правила містяться на сайті ЗВО і є у вільному доступі (<https://bit.ly/3dzTOdy>). Правила є зрозумілими, без дискримінаційних положень та чітко визначають вимоги щодо осіб, які прагнуть вступити до магістратури, а також включають етапи вступної кампанії. Вступ на освітню програму “Менеджмент. Управління закладом загальної середньої освіти” відбувається у формі єдиного вступного іспиту з іноземної мови, співбесіди та вступного іспиту. З приводу єдиного вступного іспиту з іноземної мови на сайті ЗВО надана уся необхідна інформація для абітурієнтів. Під час фокус-групи із здобувачами вищої освіти було вказано, що у них не виникало труднощів із інформаційним забезпеченням під час вступної кампанії.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Згідно з Правилами прийому до Маріупольського державного університету в 2020 році за спеціальністю 073 «Менеджмент» для другого (магістерського) рівня (<https://bit.ly/2T4FjoL>) здобувач повинен мати ступінь бакалавра, магістра (ОКР «Спеціаліст»). Програма вступного фахового іспиту на освітню програму “Менеджмент. Управління закладом загальної середньої освіти”, розміщена на сайті ЗВО (<https://bit.ly/3kd8bXD>) і є у вільному доступі. Згідно з правилами вступ передбачає співбесіду, вступний іспит та ЄВІ з іноземної мови. Співбесіда складається з теоретичних питань, що дозволяють перевірити уміння абітурієнтів з обраного фаху. Вступний іспит передбачає відповіді на теоретичні питання та тестові завдання, що дозволяють перевірити знання та уміння. Зміст вступного випробування відповідає (організаційний менеджмент, операційний менеджмент, управління персоналом та інші теми) рівневі початкових компетентностей, необхідних для початку навчання на програмі. У програмі наведено етапи проведення іспиту, критерії та шкала оцінювання.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

У ЗВО порядок визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти визначені низкою документів, а саме: Інструкцією про порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у Маріупольському державному університеті (<https://bit.ly/3lZPZRK>), де прописано порядок перезарахування навчальних дисциплін, визначення та складання академічної різниці. Положенням про порядок переведення,

поновлення та вступу на паралельне навчання у Маріупольському державному університеті (<https://bit.ly/37m10ZA>), яке містить процедури переведення студентів як в межах університету, так і з інших закладів вищої освіти. Визнання результатів, отриманих під час академічної мобільності, регулюється Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність у Маріупольському державному університеті (<https://bit.ly/2IA9pya>). Усі документи містяться на сайті ЗВО та є у вільному доступі. При спілкуванні зі здобувачами вищої освіти не було продемонстровано обізнаності про право студентів на участь у програмах обміну, стажування тощо. На освітній програмі випадків перезарахування навчальних дисциплін, або визнання результатів академічної мобільності не було.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Процедура визнання результатів навчання отриманих у неформальній освіті регулюється Порядком визнання результатів навчання отриманих у неформальній освіті (<https://bit.ly/2T59bVf>). Для визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, необхідним є створення комісії, яка розглядає заяву здобувача вищої освіти та документи (сертифікати, свідоцтва тощо), що підтверджують ті результати навчання, які здобувач отримав за результатами неформальної освіти. Даний документ оприлюднено на сайті університету та знаходиться у вільному доступі. У процесі спілкування було з'ясовано, що закладом проводиться ряд неформальних заходів. Проте студенти ОП не поінформовані про такі можливості. Процедура визнання результатів є зрозумілою. Однак перевірити її в реальності не було можливості унаслідок відсутності подібних прецедентів за освітньою програмою. Це підтверджено інформацією, наведеною у Відомостях самооцінювання та при відеозустрічах із представниками ЗВО та здобувачами вищої освіти.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

У МДУ визначені чіткі та зрозумілі правила прийому, переведення, поновлення та визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, а також процедура визнання неформальної освіти. Усі необхідні документи, які містять інформацію щодо вступу, визнання результатів неформальної освіти та академічної мобільності розміщено у вільному доступі на сайті ЗВО.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Слабкі сторони та недоліки: Незважаючи на наявність процедури визнання неформальної освіти та процедури зарахування результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, або за програмами академічної мобільності, здобувачі освітньої програми не ознайомлені з такими можливостями. Рекомендації: З метою залучення студентів до здобуття неформальної освіти та участі у програмах академічної мобільності рекомендовано ознайомити здобувачів вищої освіти з напрямками та можливостями таких заходів, а також процедурами зарахування, отриманих з їх допомогою, результатів навчання.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень B

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

ОП має значний рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями 3.1 та 3.2. До того ж, враховуючи певну узгодженість за підкритеріями 3.3 та 3.4 і готовність ЗВО до удосконалення, голістичний підхід в оцінюванні, релевантність фактів їх контексту, а також різну вагомість окремих підкритеріїв, ОП та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають Критерію 3. Усі зазначені недоліки не є суттєвими.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Про відповідність форм і методів навчання за ОП цілям та ПРН, принципам студентоцентрованого підходу та академічної свободи, свідчать такі факти: основними формами навчання є - сучасні форми лекцій, семінарів, індивідуальні завдання у формі реферативних досліджень, самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи, що передбачено «Положенням про організацію освітнього процесу в МДУ» (<https://bit.ly/3dCaktv>). Аналіз РПНД в системі Moodle (<http://moodle.mdu.in.ua/course/index.php?categoryid=1259>) дає підстави вважати, що переважають активні методи навчання: аналіз професійних ситуацій, проблемне викладення матеріалу, частково-пошуковий та дослідницький методи, виконання практико-орієнтованих завдань, вирішення управлінських задач. Під час аудиторних занять активно застосовується сучасний метод навчання «peer-to-peer», з огляду на те, що значна кількість здобувачів освіти за ОП мають управлінський досвід в освітній галузі. Змістові модулі обов'язкових ОК також орієнтовані на досягнення цілей та ПРН, зазначених в табл. 2 опису ОП. Під час інтерв'ювання фокус-групи було встановлено, що здобувачі обізнані з порядком та особливостями навчання на ОП, мають доступ до навчально-методичних матеріалів в системі Moodle. Існує практика використання «путівника студента» з необхідною інформацією (система оцінювання, графік освітнього процесу, контакти деканату й кафедри, посилання на нормативні документи університету, тощо). Поширена практика анкетування здобувачів щодо задоволеності рівнем викладання в університеті (<https://bit.ly/358BzrP>), щодо організації освітнього процесу в університеті з використанням технологій дистанційного навчання (<https://bit.ly/3dF3TWD>), щодо складання заліково-екзаменаційної сесії за допомогою технологій дистанційного навчання (<https://bit.ly/2Hc2WZV>), тощо. Продемонстрована матеріально-технічна база здебільшого орієнтована на сучасні потреби освітнього процесу, і дозволяє застосовувати інтерактивні методи навчання. Наведені факти свідчать про достатній рівень відповідності вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи, а форми та методи навчання і викладання загалом відповідають заявленим у ОП цілям та дозволяють досягати програмних результатів навчання.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Під час онлайн-зустрічей зі здобувачами вищої освіти та з представниками студентського самоврядування було встановлено, що всі учасники освітнього процесу у доступній і зрозумілій формі за різними інформаційними каналами на безоплатній основі мають змогу отримати інформацію про цілі, зміст, освітні компоненти та програмні результати навчання на даній ОП (освітня програма розміщена у вільному доступі на сайті МДУ). Студенти підтвердили, що, отримавши доступ до веб-центру МДУ (дистанційне навчання на основі платформи Moodle, (<http://moodle.mdu.in.ua>), вони можуть ознайомитися зі змістом робочої програми освітньої компоненти та відповідним комплексом навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни (КНМЗНД), а також самостійно опрацювати лекційний матеріал, виконати завдання, пройти тестування. Це свідчить про ефективне застосування системи дистанційного навчання в освітньому процесі. У вільному доступі на сайті МДУ робочі програми навчальних дисциплін натепер не розміщуються. На запит експертній групі було надано тимчасовий доступ до системи дистанційного навчання університету. Аналіз змісту робочих програм навчальних дисциплін у системі Moodle та у Відомостях про самооцінювання ОП загалом дозволяє стверджувати, що здобувачі мають можливість самостійно ознайомитися із цілями, програмними результатами навчання, порядком та критеріями оцінювання у межах освітніх компонент. Крім того, під час аудиторних занять така інформація надається кожним викладачем на першому занятті з навчальної дисципліни. Під час онлайн-зустрічей було з'ясовано, що здобувачі вищої освіти за ОП володіють інформацією про систему і критерії оцінювання знань. Надання доступної і зрозумілої інформації усім учасникам освітнього процесу щодо цілей, змісту і ПРН, порядку та критеріїв оцінювання у формі силабусів не застосовується.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Поєднання навчання і досліджень під час реалізації ОП відбувається шляхом вивчення навчальних дисциплін з циклів загальної та професійної підготовки, які застосовують дослідницькі методи навчання, виконання індивідуальних завдання у формі реферативного дослідження; проходження науково-дослідної практики, виконання кваліфікаційної роботи, впровадження результатів дослідження (<https://bit.ly/3o2Coed>) у закладах загальної середньої освіти м. Маріуполя. Наукова діяльність здобувачів ВО реалізована через участь у регіональних (2017-2018) та всеукраїнських з міжнародною участю науково-практичних конференціях (2019-2020) із проблем реалізації Концепції Нової української школи, яка проводиться кафедрою педагогіки та освіти (<https://bit.ly/35dOHf4>); участю здобувачів у постійно діючому науково-методичному семінарі «Педагогічна майстерня керівника закладу освіти» (<https://bit.ly/31jm6Ux>). Інші відомості наведені в СО мають загально-описовий характер та не конкретизовані фактами. Поєднання навчання і досліджень під час реалізації ОП відповідно до другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності та цілей ОП має резерви для активізації та розширення. Рекомендовано підвищити результативність представленості наукових досліджень здобувачів ВО та активізувати їх участь у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт, Всеукраїнських олімпіадах зі спеціальності та окремих дисциплін, Всеукраїнському конкурсі кваліфікаційних робіт зі спеціальності «Менеджмент», інших наукових заходах, що забезпечить здобувачам набуття нового досвіду та розширення їх

пізнавальних можливостей. В перспективі, розміщення кваліфікаційних робіт здобувачів відповідно до розділу VII опису ОП у вільному доступі відкритого електронного репозитарію МДУ (<http://91.250.23.215:8080/jspui/>) в тому числі, має засвідчити їх пошуковий характер й наявність проектних розробок.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Оновлення змісту освітніх компонентів «Управлінська деонтологія» та «Історія управління освітою в Україні» базується на результатах докторської дисертації Задорожної-Княгницької Л.В. «Теорія та методика деонтологічної підготовки менеджерів освіти в університетах». Воевутко Н.Ю., як сертифікована експертка недискримінаційного навчального контенту, використовує отриманий практичний експертний досвід у межах викладання навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень». Відбулось виконання НДР за темою «Теоретичні і методичні засади формування освітньо-професійних і освітньо-наукових програм у магістратурі вищого навчального закладу» (номер держреєстрації 0115u003041; 2015-2018 рр.). Наукові результати, отримані у межах виконання цієї теми доповнили зміст компонентів ОП: обов'язкових («Методологія та організація наукових досліджень») та вибіркових («Інноваційна діяльність керівника закладу освіти»). Проте, вибірковий перегляд робочих програм навчальних дисциплін ОП виявив, що у деяких з них недостатньо відображаються наукові досягнення та сучасні практики у відповідній галузі, оскільки значна частка рекомендованих базових джерел датується 10-12-ти річною давністю («Теорія управління», «Методологія та організація наукових досліджень», «Самоменеджмент», «Психологія управління», «Креативний менеджмент»). Фактів про поточне виконання НПП задіяними на ОП актуальних науково-дослідних робіт та наукових проектів (за рахунок державного бюджету, госпдоговорів, премій, фондів, стипендій, грантів), в межах науково-дослідної роботи кафедри й університету не виявлено.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

За результатами інтерв'ювання фокус-груп встановлено, що інтернаціоналізація діяльності на ОП має епізодичний характер, відбуваються несистематичні гостьові лекції та інші заходи в рамках комунікації з міжнародними партнерами. Одним напрямом інтернаціоналізації МДУ є проведення Міжнародної конференції (<http://mdu.in.ua/index/bakalavr/o-261>). Позитивним є факт підписання угоди про співпрацю з Університетом Фракії імені Демокріта й Університетом Західної Македонії (Грецька Республіка) у межах програми академічної мобільності «Еразмус+» (2019р.) (<https://bit.ly/3j6X6WV>). За цією програмою академічну мобільність реалізували представники ОП: викладач Н.Ю. Воевутко і здобувачка освіти (Г. Шабан) (<https://bit.ly/347sWhK>). Рекомендовано посилити напрям інтернаціоналізації діяльності на ОП шляхом більш дієвої комунікації з іноземними партнерами: ЗВО, науковими, громадськими й іншими професійними організаціями, активізації грантової та проектної діяльності НПП задіяних в ОП.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Застосовується електронна система дистанційного навчання Moodle в освітньому процесі. Поширена практика опитування здобувачів щодо задоволеності рівнем викладання в університеті, використання технологій дистанційного навчання в освітньому процесі. Досвід участі представників ОП в програмі академічної мобільності «Еразмус+».

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Слабкі сторони та недоліки: Низький рівень результативності поєднання навчання та досліджень здобувачів ОП відповідно до рівня вищої освіти. Оновлення змісту освіти за ОП на основі наукових досягнень НПП і сучасних практик у менеджменті має резерви для розширення та удосконалення. Рекомендації: Підвищити результативність представлення дослідницького доробку (наукових статей, тез доповідей) здобувачів вищої освіти в науково-освітньому просторі, активізувати їх участь у наукових конкурсах, зокрема у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт, інших наукових заходах, що забезпечить студентам набуття нового досвіду та розширення їх пізнавальних можливостей. Оновити в робочих програмах навчальних дисциплін список рекомендованих джерел з урахуванням наукових досягнень та сучасних практик у відповідній галузі (додавання іноземних джерел та наукових праць НПП). Доцільно активізувати наукову діяльність викладачів задіяних на ОП через виконання актуальних науково-дослідних робіт та конкурсних наукових проектів. Рекомендовано розглянути можливість здійснювати надання доступної і зрозумілої інформації усім учасникам освітнього процесу, щодо цілей, змісту і ПРН, порядку та критеріїв оцінювання, у формі силабусів.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

ОП має значний рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями 4.1, 4.2, 4.5. До того ж, враховуючи певну узгодженість за підкритеріями 4.3. та 4.4., голістичний підхід в оцінюванні, релевантність фактів і їх контексту, а також різну вагомість окремих підкритеріїв, ОП та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають Критерію 4. Усі зазначені недоліки не є суттєвими.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Основними формами оцінювання на ОП «Менеджмент. Управління закладом загальної середньої освіти» є поточний (усне опитування, колоквиум, лабораторні заняття тощо) та підсумковий види контролю, а також оцінювання практик та курсових робіт, атестація здобувачів вищої освіти. Це наведено у Положенні про організацію освітнього процесу: (<https://bit.ly/357RoR7>), а також Положенні про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти у МДУ (<https://bit.ly/3kbxzo3>). Положення розміщені на сайті ЗВО у вільному доступі. У робочих програмах навчальних дисциплін наведені критерії та засоби оцінювання, розподіл балів та шкала оцінювання. На фокус-групі зі студентами було з'ясовано, що на першому занятті з дисципліни викладач ознайомлює їх з критеріями та методами оцінювання. Крім того, було зазначено, що для отримання інформації стосовно оцінювання з того чи іншого предмету, активно використовується платформа Moodle. Результати роботи студентів за певною освітньою компонентою виставляються в електронному журналі на платформі Moodle.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Форма атестації здобувачів за освітньою програмою визначається Стандартом вищої освіти за другим (магістерським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 073 «Менеджмент» (<https://bit.ly/3ooukLz>). Основною формою підсумкової атестації здобувачів вищої освіти ОП є захист кваліфікаційної роботи. Підсумкова атестація регламентована Положенням про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії в МДУ (<https://bit.ly/347JeYo>). Захисту кваліфікаційної роботи передуює її перевірка на плагіат. Процедура перевірки вимагає і не менше 75% оригінальності роботи. Для цього застосовується сервіс UNICHECK.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила проведення контрольних заходів є доступними для всіх учасників освітнього процесу, що підтверджено на фокус-групі зі студентами. До того ж вони визначені в Положенні про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти у МДУ (<https://bit.ly/2FJ8k6i>). Положення знаходиться у вільному доступі на сайті ЗВО. Крім цього, правила проведення контрольних заходів повідомляються студентам на першому занятті з дисципліни. Об'єктивність екзаменаторів забезпечується шляхом оприлюднення отриманих студентами результатів поточного (в електронному журналі) та підсумкового контролю з певної дисципліни. Під час фокус-групи з науково-педагогічним персоналом було озвучено, що оцінка за іспит складається з балів отриманих під час виконання поточних завдань, а також з балів за складання іспиту. Для врегулювання конфлікту інтересів, у МДУ розроблена процедура вирішення конфліктних ситуацій на факультетах (<https://bit.ly/2Tzd9uf>). Згідно з нею, у випадку звернення, створюється відповідна комісія. На фокус-групі студенти повідомили, що для вирішення конфліктної ситуації вони можуть звернутися до куратора групи. Згідно Положення про організацію освітнього процесу порядок оскарження контрольних заходів з метою підвищення позитивної оцінки не передбачено. Процес повторного проходження дозволяється не більше двох разів із кожної навчальної дисципліни: один раз викладачу,

другий – комісії, яка створюється деканом факультету та регулюється Положенням про організацію освітнього процесу (<https://bit.ly/2T5Su8O>).

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

В МДУ розроблено низку внутрішніх документів, які регулюють процес дотримання академічної доброчесності. Серед них Положення про академічну доброчесність в Маріупольському державному університеті (<https://bit.ly/3j8mFqr>). У Положенні визначена процедура дій на випадок прояву академічної недоброчесності та відповідальність за її порушення. Крім того, функціонують Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових працях науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти МДУ (<https://bit.ly/31g3CEn>) та Етичний кодекс (<https://bit.ly/31jebD8>). У кодексі визначено як запобігти академічному плагіату, або його виявити, а також описана процедура перевірки робіт на плагіат. Усі документи розміщені на сайті ЗВО та є у вільному доступі. Популяризація академічної доброчесності у закладі відбувається шляхом включення до робочої програми навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» тем «Організація науково-дослідної роботи магістрів», «Академічна доброчесність та боротьба з академічним плагіатом». На фокус-групі здобувачі вищої освіти продемонстрували часткову обізнаність щодо академічної доброчесності. На сайті ЗВО створено спеціальний розділ присвячений академічній доброчесності, доступ до якого може здійснюватися через QR-код, розміщений на вході до навчальних аудиторій. В ЗВО інструментом протидії використанню плагіату в магістерських роботах є сервіс UNICHECK. Підтвердженням цього є угода 70/03 від 10.03.2020 р. (<https://bit.ly/3001OJA>). Експертній групі за допомогою відеозапису було продемонстровано роботу даного сервісу. У разі виявлення плагіату робота повертається на доопрацювання студента спільно з науковим керівником. На зустрічах експертній групі було повідомлено, що випадків порушення академічної доброчесності на освітній програмі не було.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

У МДУ форми контрольних заходів, правила їх проведення та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими та доступними для всіх учасників освітнього процесу. Позитивною стороною є використання платформи Moodle для оцінювання та контролю знань здобувачів вищої освіти. Визначена процедура повторного перескладання іспитів. У МДУ розроблена процедура вирішення конфліктних ситуацій. Використовується технологічний інструмент протидії плагіату за допомогою ліцензованого програмного забезпечення "UNICHECK".

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Слабкі сторони та недоліки: Положенням про організацію освітнього процесу не передбачено порядок оскарження результатів контрольних заходів. Здобувачі вищої освіти не в повній мірі ознайомлені з процедурою вирішення конфліктних ситуацій на освітній програмі. Рекомендації: Доцільно визначити порядок оскарження результатів контрольних заходів, які були б прозорими, об'єктивними та зрозумілими, а також доступними усіх учасників освітнього процесу. Варто забезпечувати належне ознайомлення здобувачів вищої освіти із процедурою вирішення конфліктних ситуацій на освітній програмі. Рекомендовано популяризувати академічну доброчесність шляхом проведення зустрічей, обговорень та тренінгів з моменту вступу студентів до навчального закладу.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

ОП має значний рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями 5.1 та 5.2. До того ж, враховуючи певну узгодженість за підкритеріями 5.3 та 5.4 і готовність ЗВО до удосконалення, голістичний підхід в оцінюванні, релевантність фактів і їх контексту, а також різну вагомість окремих підкритеріїв, ОП та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають Критерію 5. Усі зазначені недоліки не є суттєвими.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Під час проведення експертизи ОП було надано додаткові матеріали для доповнення інформації за таблицею 2. Після аналізу наданої інформації експертна група констатує, що переважна більшість викладачів має відповідну академічну кваліфікацію, публікаційна активність здебільшого відповідає вимогам забезпечення якості ОП, тематика наукових інтересів переважно відповідає змісту освітніх компонентів, що ними викладаються. В той же час встановлені певні недоліки: основні публікації доцента Перепаді Ф.Л. неповною мірою співпадають з тематикою навчальної дисципліни «Менеджмент організацій» враховуючи галузевий контекст ОП. Публікації доцента Іванової В.В. лише дотично стосуються освітньої компоненти «Охорона праці в галузі». Особливістю персоналу, задіяного до викладання на ОП, зокрема, у доцента Бодика О.П., є наявність практичного досвіду управлінської діяльності в галузі освіти певних викладачів. Однак професійна кваліфікація (досвід професійної діяльності у відповідній сфері) викладацького складу ОП стосується лише окремих випадків.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

У ЗВО існує чітка процедура проведення конкурсного відбору на заміщення вакантних посад академічного персоналу. Вона формується у відповідності до Положення про проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад НПП, обрання за конкурсом та укладання з ними трудових (договорів) контрактів від 05.01.2018 р. (http://mdu.in.ua/Dokumenty/konkurs/polozhennja_pro_provedennja_konkursnogo_vidboru_npp.PDF). Тут визначено загальні положення, процедуру оголошення конкурсу, вимоги до претендентів на різні посади, особливості приймання документів на участь у конкурсі, процес обрання претендентів, умови укладання трудового договору та припинення трудових правовідносин. Детальний опис процесів сприяє прозорості конкурсного добору викладачів. Але використання окремих форм заяв про допуск до конкурсу працівників МДУ (Додаток 1) та працівників інших ЗВО (Додаток 2), недостатньо узгоджується із принципами Положення щодо рівності умов для всіх учасників конкурсу. Крім того, відповідно до п. 2.2 Положення рішення про допуск до участі у конкурсі має ухвалювати конкурсна комісія. Тоді як форма заяв про участь у конкурсі передбачає надання згоди на це і з боку завідувача кафедри, декана факультету, проректора та ін. Але не визначено особливості здійснення процедури за наявності обставин, які дають підстави для обґрунтованого припущення про упередженість певної посадової особи щодо претендента, або наявності з ним конфлікту інтересів. Експертній комісії була надана копія оголошення у газеті «Приазовский рабочий» № 16 (20599) від 01.03.2019 р, а також оголошення про конкурс від 01.03.2019 р. із сайту МДУ (http://mdu.in.ua/news/mdu_ogoloshue_konkurs_na_zamishhennja_posad_naukovo_pedagogichnikh_pracivnikiv/2019-03-01-2931). Однак за усіма вакансіями відсутні цілеорієнтовані вимоги для ОП щодо основних освітніх компонентів для викладання, досвіду практичної діяльності НПП у відповідній професійній сфері та ін. Зокрема, за результатами опитування, останнє є бажаною умовою для багатьох стейкхолдерів на цій ОП. Експертна комісія також знайомила із Витягами з протоколів засідання конкурсної комісії МДУ № 2 від 20.12.2017 р. та № 2 від 24.05.2019 р. Процедури конкурсного добору НПП загалом дозволяють забезпечити необхідний рівень професіоналізму претендентів для успішної реалізації освітньої програми. Але існують резерви і для удосконалення цього процесу.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

У МДУ використовується декілька напрямів залучення роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу. Це, зокрема: 1) залучення їх представників до рецензування якості освітніх програм (Комунальний заклад «Маріупольський міський навчально-виховний комплекс «Гімназія-школа» № 27 Маріупольської міської ради Донецької області та Комунальний заклад «Початкова школа» № 36 – школа повного дня Маріупольської міської ради Донецької області); 2) залучення представників роботодавців до складу проектної (робочої) групи (головний спеціаліст Департаменту освіти і науки Донецької обласної державної адміністрації); 3) взаємодія із роботодавцями щодо забезпечення умов для проходження виробничих практик; 4) спільна участь викладачів ОП та фахівців-практиків у круглих столах та семінарах; 5) спільна присутність представників роботодавців і студентів на Днях кар'єри (http://mdu.in.ua/news/jarmarok_vakansij_treningi_i_diskusiji_u_mdu_projshov_den_kar_eri_es/2019-04-15-3016) та інших професійних заходах; 6) практика залучення роботодавців до освітнього процесу через модель «спільного навчання», коли керівники закладів освіти, які одночасно є здобувачами, діляться власним досвідом управлінської діяльності та інші заходи. Усе це було підтверджено на зустрічі експертної групи із представниками ЗОШ № 10, НВК «Гімназія-школа» № 27, ЗОШ № 33. До того ж для підтвердження комісії були надані договори на проходження виробничих практик. Крім того, ЗВО кожного року проводить заходи, які спрямовані на залучення стейкхолдерів до організації та реалізації освітнього процесу. Серед них презентація освітньої програми «Skills Lab» (http://mdu.in.ua/news/studentiv_mdu_zaprosujut_na_osvitnju_programu_skills_lab_podacha_zajavok_do_21_listop

ada/2018-11-16-2790). Загалом залучення роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу у на освітній програмі має системний та різноплановий характер.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

Участі у реалізації освітнього процесу на освітній програмі фахівців-практиків, експертів у галузі та представників-роботодавців на постійній основі та на умовах трудових відносин не виявлено. Але ЗВО переважно використовує для цього практику залучення роботодавців до освітнього процесу через модель «спільного навчання», коли керівники закладів освіти, які одночасно є здобувачами, діляться власним досвідом управлінської діяльності. Наставництво та експертність для недосвідчених здобувачів усередині академічної групи сприяє і майбутньому працевлаштуванню останніх. Університет має успішні приклади із попереднього досвіду такого працевлаштування випускників на адміністративних посадах у ЗОШ № 3 (<http://school-3m.inf.ua/>), ЗОШ № 33 (https://www.marschool26.net/%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B0#h_p_JfLR6qx2i-ZY), ЗОШ № 26 (<https://marschool40.wixsite.com/marschool40>) ще до започаткування освітньої програми. Усе це засвідчило і зустріч із здобувачами вищої освіти. Між тим опитування стейкхолдерів вказало на їх бажання щодо більшого залучення професіоналів-практиків до аудиторних занять. Доречність цього підтверджує і наявність незначної кількості НПП із певним професійним досвідом роботи у сфері викладання ОК. Деякі представники роботодавців позитивно б сприйняли потенційну пропозицію від МДУ щодо працевлаштування за сумісництвом або на умовах погодинної оплати праці. На зустрічі також обговорювалися пропозиції експертів щодо стажування у роботодавців деяких викладачів освітньої програми. Таким чином, залучення до аудиторних занять професіоналів-практиків на регулярній основі є одним зі шляхів покращення якості ОП.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

Положення про підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних працівників (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_pidvishhennja_kvalifikaciji_praciv.pdf) є основним документом, що регулює процес професійного розвитку викладачів університету. Згідно з Положенням між МДУ та суб'єктом підвищення кваліфікації укладається договір, що передбачає стажування одного чи декількох працівників. Аналіз засвідчив, що всі НПП освітньої програми здійснили цей процес протягом останніх 5 років. При цьому він відбувався у різних формах (удосконалення як фахових компетентностей, так і педагогічної майстерності), у різних організаціях та установах (ЗВО, ГО, НДІ, підприємства та ін.) та у різних країнах (Україна, Польща, Білорусь та ін.). МДУ сприяв участі викладачів у тренінгах і семінарах з лідерства (Фундація лідерства вищої освіти з Великої Британії (British Council)), а також тренінгах запрошених фахівців з викладацької майстерності для педагогів переміщених та східних ЗВО (ГО «Вище», Саксонський центр викладання та навчання вищої освіти в Лейпцігу (Німеччина)). Таким чином, забезпечення професійного розвитку НПП значною мірою орієнтоване на співпрацю МДУ із іншими організаціями, а інколи і на повну індивідуальну організацію таких процесів з боку викладачів. До того ж часу варто звернути увагу на певний рівень функціонування власних програм підвищення педагогічної майстерності та професійного розвитку викладачів і у межах МДУ (Школа педагогічної майстерності викладачів). МДУ також стимулює НПП до участі у експертній та науковій діяльності. Під час інтерв'ювання, викладачі загалом засвідчили задоволеність існуючою системою планування та підтримки професійного розвитку у ЗВО, а також підтвердили її ефективність для підвищення якості викладання.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

У ЗВО діє Тимчасове положення про щорічне рейтингове оцінювання науково-педагогічних працівників, кафедр і факультетів, 2019 р. (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/timchasove_polozhennja_rejt_ocinjuvannja.pdf). Рейтингове оцінювання діяльності НПП проводиться за підсумками навчального року і охоплює всі види діяльності викладачів: навчальну, методичну, наукову та організаційну роботу. У цьому документі враховуються навчальні та методичні досягнення викладачів переважно на основі бальної оцінки обсягів навантаження за Індивідуальним планом роботи НПП. Але при оцінюванні не беруться до уваги результати опитування стейкхолдерів щодо професіоналізму викладачів. Інформація щодо результатів щорічного оцінювання академічного персоналу, кафедр і факультетів може бути використана для ухвалення управлінських рішень відповідно до чинного законодавства та інших нормативних документів. Відповідно до п. 1.6. рейтингове оцінювання діяльності НПП є основою для стимулювання викладачів (преміювання, встановлення надбавок, присвоєння почесних звань, заохочення у вигляді відзнак тощо). Рейтингове оцінювання діяльності викладачів використовується і під час участі в конкурсі на заміщення вакантних посад, а також розподілу навчального навантаження НПП на новий навчальний рік. До того ж результати щорічного оцінювання можуть також братися до уваги при вирішенні питань соціальної спрямованості, розвитку матеріальної бази кафедр (в залежності від фінансових можливостей ЗВО). Тому такі процедури є засобом як морального, так і матеріального заохочення викладачів до професійного розвитку, у тому числі й до покращення викладацької майстерності. Крім того, в університеті діє Положення про матеріальне заохочення науково-педагогічних, педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти МДУ за високий рівень результатів наукової

роботи, 2020 р. (http://mdu.in.ua/Dokumenty/obgovorennia/2020/polozhennja_pro_stimuljuvannja_naukov_dti_v_mdu.pdf). Положення розроблено з метою стимулювання розвитку наукових досліджень, підготовки науково-педагогічних кадрів, відзначення особистого внеску окремих НПП, педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти очної форми навчання МДУ, забезпечення високого рівня наукової діяльності МДУ, а також стимулювання підвищення рівня наукових досліджень та оприлюднення їх результатів у виданнях, які індексуються наукометричними базами даних Scopus та Web of Science. Матеріальне заохочення претендентів здійснюється шляхом преміювання, на підставі наказу ректора, відповідно до критеріїв і у обсягах, які визначені у Положенні. Протягом останніх років було премійовано викладачів ОП за високі досягнення у навчальній і науковій діяльності, вручено подяки та грамоти Донецької облдержадміністрації, подяки ректора, цінні подарунки тощо. Це було підтверджено на зустрічі із академічним персоналом. Таким чином, у ЗВО функціонує система стимулювання поліпшення та розвитку науково-педагогічної діяльності, зокрема і викладацької майстерності.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Відповідність академічної кваліфікації усіх НПП щодо фаховості викладання навчальних дисциплін ОП. Існування деталізованих процедур проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад НПП. Співпраця із численними роботодавцями у контексті організації та реалізації освітнього процесу. Сприяння професійному розвитку викладачів у співпраці ЗВО із іншими організаціями у різних формах та у різних країнах. Стимулювання розвитку викладацької майстерності шляхом морального та матеріального заохочення НПП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Слабкі сторони та недоліки: Під час оголошення конкурсу на заміщення вакантних посад НПП не оприлюднюються цілеорієнтовані для ОП вимоги до кандидатів, зокрема щодо відповідності їх академічної та/або професійної кваліфікації запланованим для викладання освітнім компонентам, необхідного для програми досвіду практичної діяльності претендента за певними дисциплінами тощо. Відсутня участь у реалізації освітнього процесу на ОП фахівців-практиків, експертів у галузі та представників-роботодавців на постійній основі (трудова та інші відносини). Рекомендації: Під час оголошення конкурсу на заміщення вакантних посад НПП доцільно визначити цілеорієнтовані для ОП вимоги до кандидатів, зокрема щодо відповідності їх академічної та/або професійної кваліфікації запланованим для викладання освітнім компонентам, необхідного для програми досвіду практичної діяльності претендента за певними дисциплінами тощо. З метою підвищення рівня професійної кваліфікації академічного персоналу ОП рекомендовано популяризувати додаткову зайнятість викладачів у практичній сфері менеджменту та/або бізнесу на умовах сумісництва чи укладання цивільно-правових договорів. Варто залучити представників роботодавців для проведення практичних занять на постійній основі (трудова та інші відносини). Запропоновано удосконалити процедуру рейтингового оцінювання професіоналізму та педагогічної майстерності викладачів із урахуванням результатів опитування стейкхолдерів.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

ОП має значний рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями 6.1, 6.3, 6.5 та 6.6. До того ж, враховуючи певну узгодженість за підкритеріями 6.2 та 6.4 і готовність ЗВО до удосконалення, голістичний підхід в оцінюванні, релевантність фактів і їх контексту, а також різну вагомість окремих підкритеріїв, ОП та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають Критерію 6. Усі зазначені недоліки не є суттєвими.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Продемонстровані за допомогою відеозапису наявні матеріально-технічні ресурси ЗВО є достатніми для забезпечення реалізації освітньої програми, що включає і досягнення програмних результатів навчання. Зокрема, було продемонстровано навчальні аудиторії, аудиторії з мультимедійними дошками, комп'ютерні класи, де

відбуваються заняття. Для студентів функціонує спортивний зал, оснащений всім необхідним для занять. Також у даному приміщенні проводиться спортивно-масова та фізкультурно-оздоровча робота для здобувачів вищої освіти та викладачів. Для профілактики поширення COVID-19 у навчальному корпусі на поверхах та в навчальних аудиторіях розміщені для користування санітайзери. Було продемонстровано гуртожиток, де проживають студенти. Умови проживання у ньому відповідають санітарним вимогам. Також експертній групі було продемонстровано студентський коворкінг в головному навчальному корпусі, де студенти можуть проводити вільний час. У Маріупольському державному університеті студенти постійно мають доступ до бібліотеки, яка оснащена робочими місцями для студентів. Окрім цього функціонує електронний інституційний репозитарій (<http://repository.mdu.in.ua/>). Згідно слів представника бібліотеки репозитарій поповнюється новими надходженнями щороку. За спеціальністю «Менеджмент» протягом останніх років було придбано близько 900 примірників літератури, регулярно передплачуються періодичні видання як в електронному форматі, так і в друкованому. Окрім цього студенти мають доступ онлайн до міської бібліотеки. Навчально-методичне забезпечення (освітні програми, навчальні плани, робочі навчальні програми з усіх обов'язкових і вибіркового освітніх компонент; програми навчальної, виробничої та інших видів практик; підручники і навчальні посібники; методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи щодо вивчення дисциплін, завдання для практичних занять, самостійної роботи студентів, заліків, іспитів) загалом забезпечують досягнення цілей та програмних результатів навчання.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

У Маріупольському державному університеті викладачі та здобувачі вищої освіти мають безкоштовний доступ до інфраструктури ЗВО, а саме: навчального корпусу, спортивного комплексу, бібліотеки, медичного кабінету, коворкінгу. Окрім цього надано право на безоплатне користування бібліотечними, інформаційними фондами університету. Усі здобувачі вищої освіти отримують доступ до інформаційних матеріалів, що стосуються освітнього процесу через платформу Moodle та сайт ЗВО. Студенти та науково-педагогічні працівники мають безкоштовний доступ як до друкованих посібників та праць в бібліотеці, так і до онлайн-бібліотеки (<http://repository.mdu.in.ua/>). Доступ є не тільки до локальної бібліотеки університету, а й міської. На території ЗВО є вільний, безкоштовний доступ до мережі WI-FI.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Санітарно-технічний стан навчальних аудиторій економіко-правового факультету відповідає вимогам чинних норм та правил експлуатації. У корпусі економіко-правового факультету, за допомогою відеозапису, експертній групі було продемонстровано наявність відкритих пожежних виходів, вогнегасників, а також планів евакуації. Під час демонстрації інфраструктури ЗВО експертну групу було ознайомлено із гуртожитками, де проживають студенти даної освітньої програми. При цьому представником органів студентського самоврядування було зазначено, що за дотриманням правил внутрішнього розпорядку стежить комендант. При спілкуванні зі здобувачами вищої освіти та представниками органів студентського самоврядування було відзначено роботу практичного психолога, який проводить консультування, а також продемонстровано обізнаність студентів про можливість звернутися за психологічною допомогою. До того ж часу в корпусі факультету встановлена скринька довіри. Також в корпусі є медичний кабінет, який оснащений всім необхідним для надання першої медичної допомоги, а для профілактики поширення COVID-19 у навчальному корпусі, на поверхах та в навчальних аудиторіях розміщені для користування санітайзери. У ЗВО створено умови для всебічного задоволення потреб та інтересів здобувачів освіти, підтвердженням чого є активна співпраця з органами студентського самоврядування, організація низки культурно-масових та інформаційно-комунікаційних заходів для студентів, підтримка діяльності творчих колективів. Для проведення вільного часу в головному корпусі для студентів створено коворкінг.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Інформаційна підтримка здобувачів вищої освіти на факультеті здійснюється шляхом отримання інформації через створені групи адміністрації факультету та студентів у месенджерах (Viber, Telegram). Інформування здобувачів вищої освіти окрім цього здійснюється через офіційну сторінку ЗВО на фейсбуці (<https://m.facebook.com/mdu.mariupol/>). Для вступників до МДУ створено тематичний телеграм-канал "МДУ про вступ", де надається інформаційна підтримка з даної тематики (https://t.me/mdu_mariupol). Окрім цього при спілкуванні з представниками органів студентського самоврядування було відзначено, що інформування академічних груп здійснюється через старост, а також кураторів групи. При спілкуванні зі здобувачами вищої освіти було відзначено, що більшість інформації стосовно освітнього процесу вони дізнаються із Moodle, або сайту ЗВО, із відповідних розділів (<http://mdu.in.ua/index/student/o-80>). Освітня підтримка студентів у ЗВО здійснюється шляхом отримання консультацій у рамках певних предметів, підготовки до іспитів. Окрім цього при спілкуванні зі студентами було відзначено, що з будь-яких організаційних питань вони можуть звернутися до куратора групи.

Соціальна підтримка студентів здійснюється шляхом співпраці з органами студентського самоврядування (http://mdu.in.ua/index/studentska_rada/o-72), через можливість залучення до діяльності творчих колективів (“Промінь”, вокальна студія “Сопрано”) - (<https://bit.ly/34b5DUk>) та ін.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

У Маріупольському державному університеті розроблено та затверджено поквартальний План-графік на 2018–2020 рр. реконструкції та проведення ремонту навчальних корпусів ЗВО щодо доступності до навчальних приміщень осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення (<https://bit.ly/35djSaC>). На зустрічі експертній групі було продемонстровано вжиті заходи (згідно з планом) для створення достатніх умов для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами. Серед них: наявність місць на автостоянці для осіб з особливими потребами, встановлення пандусів та поручнів на зовнішніх сходах навчальних корпусів тощо. Для осіб з вадами зору сходи для входу в корпус позначені жовтою стрічкою. Під час фокус-групи із адміністративним персоналом було вказано, що згідно з розкладом, академічні групи, де є особи з обмеженими можливостями навчаються на першому поверсі.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

У МДУ діє Етичний кодекс (<https://bit.ly/2FDflpo>), який регулює правила етичної поведінки учасників освітнього процесу. У етичному кодексі вказана процедура дій в разі недотримання правил етичної поведінки. Для вирішення питань конфліктних ситуацій у ЗВО створена комісія з питань дотримання етичного кодексу МДУ, діяльність якої регулюється Етичним кодексом (розділ 3). До комісії згідно положення входять представники Студентської Ради, що було підтверджено на фокус-групі з органами студентського самоврядування. Головою комісії було сказано, що випадків звернень з приводу порушення етичного кодексу в МДУ не було. В університеті затверджено антикорупційну програму на 2020 р., яка містить політику закладу освіти щодо антикорупційної діяльності (<https://bit.ly/3j5RkEJ>). До того ж діє Комісія з питань запобігання та виявлення корупції в МДУ, діяльність якої регулюється відповідним положенням (http://mdu.in.ua/Dokumenty/korup/polozhennja_pro_komisiju.pdf). На сайті ЗВО створено окремий розділ у вільному доступі, що містить всю необхідну інформацію про антикорупційні заходи. На факультеті працює Комісія з врегулювання конфліктних ситуацій (http://mdu.in.ua/Dokumenty/pidrozdily/polozhennja_pro_fakultet.pdf), до якої можна звернутися у випадках, які пов'язані із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією. При спілкуванні із студентами за освітньою програмою було з'ясовано, що конфліктних ситуацій не виникало, а у випадку їх появи студенти не обізнані про право звернутися до Комісії з питань дотримання Етичного кодексу.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

У МДУ матеріально-технічні ресурси і навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання. Заклад вищої освіти забезпечує доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до онлайн-бібліотеки, яка містить необхідну навчальну літературу. Високий рівень інформаційно-консультативної підтримки студентів з боку адміністрації факультету, зокрема через куратора групи та співпрацю з органами студентського самоврядування. Чітко визначена політика та процедура дій у випадку конфліктних ситуацій.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Слабкі сторони та недоліки: Здобувачі вищої освіти не в повній мірі ознайомлені із процедурою вирішення конфліктних ситуацій на освітній програмі, які можуть бути зумовлені сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією. Не забезпечено належний доступ особам з особливими потребами до верхніх поверхів корпусу. Рекомендації: Варто забезпечувати належне ознайомлення здобувачів вищої освіти із процедурою вирішення конфліктних ситуацій на освітній програмі, які можуть бути зумовлені сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією. З метою реалізації права на освіту особам з особливими потребами доцільно продовжувати реконструкції та проведення ремонту навчальних корпусів ЗВО (за прикладом плану-графіку на 2018-2020 рр). Рекомендовано покращувати умови забезпечення вільного доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення до верхніх поверхів навчальних корпусів шляхом встановлення ліфтів, відповідного облаштування санітарних приміщень тощо.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

ОП має значний рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями 7.1, 7.2, 7.3., 7.4. та 7.5. До того ж, враховуючи певну узгодженість за підкритеріями 7.6 і готовність ЗВО до удосконалення, голістичний підхід в оцінюванні, релевантність фактів і їх контексту, а також різну вагомість окремих підкритеріїв, ОП та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають Критерію 7. Усі зазначені недоліки не є суттєвими.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Здійснення моніторингу та періодичного перегляду ОП частково окреслено у розділі 8 Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності у МДУ від 31.05.2018 р. (http://mdu.in.ua/Dokumenty/jakist-osvity/polozhennja_sistema_vzjao.pdf). Такі політики та процедури ЗВО були затверджені і 06.04.2020 р. у Положенні про розробку, моніторинг, перегляд, удосконалення та закриття освітніх програм в МДУ (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/pro_rozrobku-monitoring-peregljad-udoskonalennja_t.pdf). Це, зокрема, зафіксовано у розділі 3 «Порядок розроблення, затвердження, моніторингу, перегляду, удосконалення та закриття освітніх програм»: 3.1. Структура освітніх програм; 3.2. Рекомендації щодо розроблення змісту освітніх програм та 3.2. Розроблення та затвердження освітніх програм (нумерація дублюється); 3.3. Моніторинг, перегляд та удосконалення освітніх програм (згідно критеріїв Додатку до Положення про акредитацію ОП, 2019 р.); 3.4. Порядок організації моніторингу ОП. 3.5. Порядок та процедура оновлення, удосконалення та закриття освітніх програм. В основу розділу покладено рекомендації листа МОН України 1/9-239 від 28.04.2017 р. щодо примірного зразку освітньої програми (<https://udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/11/List-MON-1-9-239-vid-28-04-2017-zrazok-OP-bakalavr.pdf>). Відповідно до п. 3.5.1. рішення про необхідність перегляду ОП приймається у разі потреби, але не рідше одного разу за повний курс навчання за ОП на основі аналізу та оцінки результатів моніторингу. Освітня програма може оновлюватися щорічно в частині складових ОП, зокрема, певних ОК, змісту робочих програм, програм практик, внесення змін до навчального навантаження, заходів й методів навчання та викладання тощо. Ініціаторами перегляду ОП можуть виступати: гарант ОП; керівник групи забезпечення спеціальності; адміністрація МДУ; навчальна лабораторія із забезпечення якості освіти навчального відділу МДУ; Науково-методична рада МДУ; декан факультету, на якому реалізується ОП; Вчена рада МДУ; студентське самоврядування МДУ. Якщо результати перегляду вимагають перепроєктування ОП, її освітніх компонентів, кількості кредитів, коригування цілей тощо для досягнення місії МДУ, визначених ПРН, то ОП підлягає модернізації. Проекти модернізованих ОП оприлюднюються на сайті у розділі «Громадське обговорення». Варто зазначити, що однією із важливих процедур моніторингу ОП є опитування стейкхолдерів. Особливість ЗВО – це розгалуження процесу перегляду ОП на два підпроцеси: оновлення (стосується усіх компонентів ОП, крім цілей та ПРН, і рекомендується щорічно) та модернізації (передбачає зміни цілей та ПРН). У освітній програмі, яка затверджена 24.06.2020 р., дотримані визначені ЗВО процедури щодо розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП відповідно до Положення від 06.04.2020 р. Це, зокрема, підтверджує Звіт про моніторинг освітніх програм 2019-2020 н.р. (http://mdu.in.ua/Dokumenty/jakist-osvity/monitoring/zvit_monitoring_op_2019-2020_n.r..pdf).

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Відповідно до п. 3.3.4 Положення про розробку, моніторинг, перегляд, удосконалення та закриття освітніх програм в МДУ моніторинг ефективності освітньої програми проводиться з метою забезпечення відповідності ОП та потреб здобувачів вищої освіти. Моніторинг освітніх програм в МДУ має здійснюватися у тому числі на такому рівні як «здобувач вищої освіти-академічна група-курс-спеціальність-факультет». Опитування здобувачів (фокус-групи) можуть проводитися стосовно: зрозумілості логіки траєкторії підготовки; виявлення освітніх компонентів, для опанування яких відсутні попередньо сформовані компетентності; виявлення компонент, що містять схожі за змістом модулі; виявлення цілей та ПРН, що не відбивають сучасним тенденціям розвитку спеціальності та ринку праці і т. ін. Крім того, згідно Положення, одним із ініціаторів перегляду ОП може бути студентське самоврядування МДУ. Фактичне дотримання цих процедур у ЗВО було підтверджено на зустрічах із представниками студентського самоврядування та здобувачами вищої освіти. Крім того, представники студентського самоврядування беруть участь у роботі Вченої ради МДУ. Було враховано пропозицію представників органів студентського самоуправління щодо посилення мовної підготовки. Кафедрою проводяться різноманітні періодичні опитування здобувачів

(<http://flf.mdu.in.ua/index/po/o-21>). Частково співпраця зі студентами щодо якості освіти відображена у результатах їх опитування за встановленою формою (<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfuruiGMiBzSGaFdtL3Z5Ueyqh4PIwORD5CgrAMGh2a7XFmTQ/viewform?vc=0&c=0&w=1>). Крім того, побажання студентів щодо удосконалення освітнього процесу відображено у аналітичному звіті (http://mdu.in.ua/Dokumenty/jakist-osvity/monitoring/zvit_pro_opituvannja_shhodo_jakosti_2019-2020.pdf). На засіданні кафедри педагогіки та освіти було заслухано підсумки анкетування здобувачів вищої освіти та заходи щодо підвищення якості освітнього процесу на ОПП «Менеджмент. Управління закладом загальної середньої освіти» (Протокол № 8 від 18.02.2020 р.). Наслідком імплементації результатів таких опитувань на ОП стало поглиблення мовної, фундаментальної та практичної підготовки. Це було підтверджено на зустрічі зі здобувачами. Таким чином, студенти ОП певною мірою залучені до процедур забезпечення її якості як партнери.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

У ЗВО функціонує Положення про організацію та проведення опитувань стейкхолдерів в МДУ, 10.06.2020 р. (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_opituvannja_stejkholderiv10.06.20.pdf). Відповідно до п. 3.3.4 Положення про розробку, моніторинг, перегляд, удосконалення та закриття освітніх програм в МДУ моніторинг проводиться шляхом періодичної (щорічно) перевірки змісту ОП фахівцями-практиками через опитування випускників ОП, які працюють за фахом, роботодавців, у яких працюють випускники, які навчались за даною ОП, представників баз практик тощо. Частково співпраця із роботодавцями щодо якості освіти відображена у результатах їх опитування за встановленою формою (<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdvPkoJ3mFaLWSfUePjyKsMPTYl1cg-2VrN9sA4pdirehlyg/viewform?vc=0&c=0&w=1>). Крім того, побажання роботодавців щодо удосконалення освітнього процесу відображено у аналітичному звіті (http://flf.mdu.in.ua/dok/ankety/zvit_pro_anketuvannja_stejkholderiv_specialnosti.pdf). Представники зовнішніх стейкхолдерів зазначили про низку компетентностей, які має сформувати програма. Відбувається залучення їх представників до рецензування якості освітніх програм (Комунальний заклад «Маріупольський міський навчально-виховний комплекс «Гімназія-школа» № 27 Маріупольської міської ради Донецької області та Комунальний заклад «Початкова школа» № 36 – школа повного дня Маріупольської міської ради Донецької області). Роботодавці залучаються до процедур забезпечення якості ОП через спільну участь викладачів ОП та фахівців-практиків у круглих столах та семінарах, присутність представників роботодавців на Днях кар'єри (http://mdu.in.ua/news/jarmarok_vakansij_treningi_i_diskusiji_u_mdu_projshov_den_kar_eri_es/2019-04-15-3016) тощо. Крім того, здійснюється співпраця проєктної (робочої) групи ОП зі стейкхолдерами щодо поліпшення якості змісту навчання через залучення представників роботодавців до складу проєктної (робочої) групи (головний спеціаліст Департаменту освіти і науки Донецької обласної державної адміністрації. Вибіркове інтерв'ювання ці факти підтвердило. Отже, роботодавці залучені, як партнери, до процедур забезпечення якості ОП. Однак пропозиції роботодавців потребують більш глибокої імплементації на освітній програмі.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Освітня програма акредитується вперше. Однак є багато випускників попередніх років МДУ за спеціальностями 8.18010020 «Управління навчальним закладом (загальноосвітній навчальний заклад)» (галузь знань 1801 Специфічні категорії) та 073 «Менеджмент». Підготовка магістрів зі спеціальності 8.18010020 «Управління навчальним закладом (загальноосвітній навчальний заклад)» у Маріупольському державному університеті здійснювалася з 2012 р. У 2016 р. було здійснено перехід до нового переліку та переоформлено ліцензію відповідно на спеціальність 073 «Менеджмент». По таких випускниках діє практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо їх кар'єрного шляху. Випускники за бажанням надають дані про власне працевлаштування. Ця інформація систематизується та зберігається на випусковій кафедрі. Натепер у закладах загальної середньої освіти м. Маріуполь та Маріупольського району працює понад 40 випускників, які є керівниками та заступниками керівників закладів освіти. Співпраця з випускниками щодо розроблення і подальшого перегляду ОП відображена у результатах їх опитування за встановленою формою (https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSe93FPy9M3p6N_Vx1xMF88FZMurI27M6fqocQvHwRs-rhYUWA/viewform?vc=0&c=0&w=1). У п. 5 форми враховуються побажання випускників щодо розширення або додавання компонент освітньої програми. Крім того, у 2010 р. в університеті був створений відділ з організації практик та працевлаштування випускників, який у 2018 р. реорганізований у навчальну лабораторію з організації практик та працевлаштування випускників. Серед її завдань – здійснення моніторингу працевлаштування випускників шляхом збору даних від випускових кафедр. Унаслідок лабораторією щороку формується загальний звіт щодо працевлаштування випускників ЗВО. Цей звіт обговорюється на засіданнях кафедр, вчених рад факультетів та університету. Сформовану у ЗВО практику збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників планують використовувати і щодо першого та наступних випусків фахівців освітньої програми, що акредитується.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Реагування системи забезпечення якості закладу вищої освіти на виявлені недоліки в освітній програмі періодично відбувається. Це підтверджує Звіт про моніторинг освітніх програм МДУ у 2019-2020 н.р. (http://mdu.in.ua/Dokumenty/jakist-osvity/monitoring/zvit_monitoring_op_2019-2020_n.r..pdf). Зокрема, було здійснено аналіз відповідності змісту практичної підготовки за ОП чинній нормативній базі з питань управління закладом загальної середньої освіти. Напрями оновлення освітньої програми розглянуто на науково-методичному семінарі «Педагогічна майстерня керівника закладу освіти» (14.11-15.11 2019 р.), засіданні кафедри педагогіки та освіти (Протокол № 9 від 06.04.2020 р.) та вченої ради факультету іноземних мов (Протокол № 8 від 08.04.2020 р.). При цьому у 2019 р. внесено зміни у відповідності до вимог Стандарту вищої освіти України для спеціальності 073 «Менеджмент» за другим (магістерським) рівнем (<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/07/12/073-menedzhment-magistr.pdf>) – (рішення Вченої ради МДУ від 26.12.2019 р., протокол № 5). До того ж завдяки реагуванню системи внутрішнього забезпечення якості освітньої програми на виявлені недоліки, зокрема й унаслідок опитування стейкхолдерів: програма переглядалася з метою удосконалення можливості формування індивідуальної траєкторії здобувача вищої освіти; зменшено кількість годин на підготовку кваліфікаційної роботи; введено науково-дослідну практику; переглянуто перелік курсів за вибором та введено навчальні дисципліни, що розвивають соціальні навички; розширено перелік результатів навчання та компетентностей, якими має оволодіти здобувач протягом навчання за ОП; інспекторсько-методичну виробничу практику замінено на виробничу практику у початковій школі. Оновлену ОПП було затверджено рішенням Вченої ради МДУ 24.06.2020, протокол № 10. Крім того, унаслідок рішення ректорату у березні 2020 р., на ОП імплементовано рекомендації щодо удосконалення методичного забезпечення навчальних дисциплін та посилення інтеграції освітнього процесу в систему «Moodle». Практика щодо використання форми щорічного узальненого звіту про результати моніторингу на всіх освітніх програмах університету може бути рекомендована для використання іншим ЗВО.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Попередніх акредитацій освітньої програми за другим (магістерським) рівнем вищої освіти не здійснювалося. Однак при формуванні та удосконаленні програми частково бралися до уваги рекомендації попередньої акредитації спеціальності 8.18010020 «Управління навчальним закладом (загальноосвітній навчальний заклад)», яка відбулася у 2013 р. Унаслідок: до освітнього процесу, організації практичної підготовки фахівців, проведенні наукових, методичних семінарів залучаються фахівці-практики; кафедрою організовано діяльність постійно діючого науково-методичного семінару «Педагогічна майстерня керівника закладу освіти»; переглянуто та удосконалено зміст виробничих практик; збільшено кількість фахових періодичних видань для спеціальності; навчальні дисципліни освітньо-професійної програми підготовки магістрів забезпечені на 100% необхідною навчальною, науково-дослідною літературою; кафедрою оформлено 2 предметні аудиторії зі спеціальним обладнанням для використання інтернет-технологій, проведення мультимедійних лекцій, практичних занять; викладачами розроблено комплекси навчально-методичного забезпечення з навчальних дисциплін та розміщено на Навчальному порталі МДУ (<http://moodle.mdu.in.ua/course/index.php?categoryid=25>); складання екзаменів та заліків, виконання практичних завдань здобувачами здійснюється також і засобами платформи Moodle; розроблено мультимедійний супровід для лекцій з нормативних навчальних дисциплін та ін. Таким чином, результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

У Положенні про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності від 31.05.2018 р. (http://mdu.in.ua/Dokumenty/jakist-osvity/polozhennja_sistema_vzjaop.pdf) зазначено, що система внутрішнього забезпечення якості в МДУ створюється з метою досягнення університетом рівня якості, визначеного Стандартами і рекомендаціями щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG, 2015 р.). Експертна група констатує, що протягом останнього часу ЗВО імплементував багато змін, які суттєво підвищили рівень системи внутрішнього забезпечення якості щодо відповідності таким стандартам. І тут, перш за все, варто відзначити підвищення рівня виявлення та урахування потреб стейкхолдерів на ОП, запровадження постійної звітності щодо моніторингу ОП, розробку Положення про гаранта ОП (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_garanta_op_v_mdu.pdf) та ін. Разом з тим Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності від 31.05.2018 р. побудоване на основі багатьох вимог Ліцензійних умов щодо провадження освітньої діяльності закладів освіти (2015 р.), які вже не є чинними після внесення змін від 10.05.2018 р. (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-%D0%BF#Text>). Зокрема, п. 4.1. Положення МДУ вимагає, щоб перелік складових навчально-методичного забезпечення підготовки здобувачів відповідав нормативам Ліцензійних умов, яких уже не існує. Більше того, це не узгоджується із рекомендаціями МОН України (лист № 1/9-434 від 09.07.2018 р. <https://mon.gov.ua/ua/npa/list-mon-19-434-vid-09072018-roku-shodo-rekomendacij-z-navchalno-metodichnogo-zabezpechennya>) щодо уникнення необґрунтовано надмірних вимог до змісту та обсягу навчально-методичного забезпечення дисциплін. До того ж у Положенні є розділ 5 «Оцінювання здобувачів вищої освіти». А згідно ч. 3, п. 2, ст. 16 Закону України «Про вищу освіту» для системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти ЗВО обов'язковим є і щорічне оцінювання НПП, а також регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на сайті (<https://cutt.ly/GyOUPel>). Між тим з 2019 р. в МДУ діє Тимчасове положення

про щорічне рейтингове оцінювання НПП, кафедр і факультетів. У складі навчального відділу ЗВО функціонує спеціальний підрозділ щодо координації процесу внутрішнього забезпечення якості (лабораторія із забезпечення якості освіти). Зустріч експертної комісії із його керівником засвідчила про належне розуміння завдань нової парадигми акредитації ОП та положень ESG (2015 р.). Таке розуміння мають і адміністративні працівники МДУ, а також академічний персонал, що задіяний на ОП. Загалом сформована культура якості у ЗВО сприяє успішному розвитку освітньої програми.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Взірцева практика щодо використання форми щорічного узальненого звіту про результати моніторингу на всіх освітніх програмах університету (<https://bit.ly/2HGqtSE>), яка може бути рекомендована для використання іншим ЗВО. Залучення різних стейкхолдерів до процесу, розробки, моніторингу і перегляду ОП, а також інших процедур забезпечення її якості як партнерів. Розгалуження процесу перегляду ОП на два підпроцеси: оновлення (стосується усіх компонент ОП, крім цілей та ПРН, і рекомендується щорічно) та модернізація (передбачає зміни цілей та ПРН). Моніторинг і аналіз потреб стейкхолдерів, а також реагування на пропозиції та виявлені недоліки в освітній програмі. Наявність Положення про гаранта ОП (<https://bit.ly/3ozWywr>). Протягом останнього року ЗВО імплементував багато змін, які суттєво підвищили рівень відповідності системи внутрішнього забезпечення якості стандартам і рекомендаціям щодо забезпечення якості у Європейському просторі вищої освіти (ESG, 2015 р.).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Слабкі сторони та недоліки: Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності МДУ від 31.05.2018 р.: 1) побудоване на основі багатьох вимог Ліцензійних умов щодо провадження освітньої діяльності закладів освіти (2015 р.), які не є чинними з 10.05.2018 р. (<https://bit.ly/3kyDyfn>); 2) комплексно не відображає вимоги ч. 3, п. 2, ст. 16 Закону України «Про вищу освіту», зокрема що для системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти ЗВО обов'язковим є щорічне оцінювання НПП освітньої діяльності в МДУ із урахуванням внесених змін від 10.05.2018 р. до Ліцензійних умов щодо провадження освітньої діяльності закладів освіти, 2015 р. (<https://bit.ly/2NAvoGm>), а також рекомендацій листа МОН України № 1/9-434 від 09.07.2018 р. (<https://bit.ly/2HxVaKm>). Рекомендовано розглянути Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності в МДУ щодо оновлення у контексті комплексного відображення вимог ч. 3, п. 2, ст. 16 Закону України «Про вищу освіту» (<https://cutt.ly/GyOUPel>).

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

ОП має значний рівень узгодженості з якісними характеристиками за підкритеріями 8.1, 8.2, 8.3, 8.4 та 8.6. Крім того, ОП має зразкові практики за підкритерієм 8.5. До того ж, враховуючи певну узгодженість за підкритерієм 8.7, голістичний підхід в оцінюванні, релевантність фактів і їх контексту, а також різну вагомість окремих підкритеріїв, ОП та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають Критерію 8. Усі зазначені недоліки не є суттєвими.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

В МДУ сформовані чіткі і зрозумілі правила та процедури, які регулюють права і обов'язки усіх учасників освітнього процесу. Зокрема, вони регламентовані Статутом ЗВО (http://mdu.in.ua/Dokumenty/ustanovchi/statut_mdu.pdf), Правилами внутрішнього розпорядку (http://mdu.in.ua/Dokumenty/ustanovchi/pravila_vnutrishnogo_rozporjadku_mdu.pdf), Колективним договором між адміністрацією та трудовим колективом на 2015-2020 рр. (http://mdu.in.ua/Dokumenty/ustanovchi/kolektivnij_dogovir_mizh_administracieju_ta_trudov.pdf), Положенням про

систему внутрішнього забезпечення якості (<http://mdu.in.ua/Dokumenty/systema.pdf>), Етичним кодексом (http://mdu.in.ua/Dokumenty/ustanovchi/etichnij_kodeks_mdu.pdf) та ін. Крім того, для цього використовуються і численні документи у контексті регулювання освітнього процесу в МДУ (http://mdu.in.ua/index/normativne_zabezpechennya/0-53). Серед останніх з них: Порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/porjadok_viznannja_neformalna_osvita.pdf), Положення про організацію та проведення опитувань стейкхолдерів (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_opituvannja_stejkholderiv10.06.20.pdf), Положення про гаранта освітньої програми (освітньо-професійної, освітньо-наукової) в МДУ (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/polozhennja_pro_garanta_op_v_mdu.pdf) та ін. Усі нормативні документи знаходяться у публічному доступі та розміщені на сайті ЗВО. Прозорість та публічність освітнього процесу забезпечується МДУ і через оприлюднення окремої інформації у соціальних мережах. Загалом, під час реалізації освітньої програми, усі правила та процедури дотримуються згідно чинного законодавства та внутрішньої нормативної бази.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

У Положенні про розробку, моніторинг, перегляд, удосконалення та закриття освітніх програм в Маріупольському державному університеті (http://mdu.in.ua/Ucheb/normativnye/pro_rozrobku-monitoring-peregljad-udoskonalennja_t.pdf) зазначено, що проекти модернізованих ОП оприлюднюються на сайті у розділі «Громадське обговорення». З метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін МДУ, не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї, оприлюднював на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект (http://mdu.in.ua/publ/proekti_osvitno_profesijnikh_program/osvitno_profesijna_programa_menedzhment_uzzso_os_magistr/2-1-0-145). Зауваження та пропозиції до ОП надсилалися за електронною адресою (iemped@mdu.in.ua) до 22.05.2020 р. Освітня програма була затверджена на засіданні вченої ради МДУ 24.06.2020 р. Відповідно до рекомендацій Національного агентства, експертною групою також зверталася увага на доцільність розміщення на сайті ЗВО надісланих пропозицій та зауважень стейкхолдерів після завершення громадського обговорення освітньої програми.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

На сайті ЗВО розміщена, затверджена 24.06.2020 р. вченою радою МДУ, освітня програма (http://mdu.in.ua/Ucheb/OPP/mag-2020-2021/opp_menedzhment_uzzso_2020.pdf). У документі відображено загальну інформацію про програму, мету, характеристику ОП, придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання, викладання та оцінювання, програмні компетентності, перелік компонент, програмні результати навчання, ресурсне забезпечення програми, академічну мобільність, форму атестації, структурно-логічну схему освітньої програми і т. ін. Обсяг та зміст інформації щодо ОП, яка оприлюднена на сайті, достатні для ознайомлення усіх стейкхолдерів (роботодавців, здобувачів вищої освіти, академічної спільноти) та абітурієнтів, які бажають бути більш обізнаними стосовно свого вибору місця навчання.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

У ЗВО визначені чіткі і зрозумілі правила та процедури, які регулюють права і обов'язки усіх учасників освітньої діяльності. На сайті МДУ систематизовано та розміщено основні документи у контексті регулювання навчального процесу. Проекти модернізованих освітніх програм завчасно оприлюднюються на сайті у розділі «Громадське обговорення». Наявність актуальної інформації про ОП для потенційних абітурієнтів та стейкхолдерів у відкритих джерелах ЗВО.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Слабкі сторони та недоліки: Надіслані зауваження та рекомендації від роботодавців, здобувачів вищої освіти та академічної спільноти щодо удосконалення освітньої програми, а також зворотна реакція на позицію стейкхолдерів з боку ЗВО (проектної/робочої групи) не є публічними. Рекомендації: З метою публічної довіри та інформування зацікавлених сторін щодо потенційних змін у освітньому процесі доцільно оприлюднювати уніфіковану таблицю із

пропозиціями та зауваженнями стейкхолдерів після громадського обговорення проєкту ОП. Оприлюднення на сайті МДУ актуальне і для обґрунтування схвалених та відхилених проєктною/робочою групою пропозицій стейкхолдерів у доопрацьованій та оновленій освітній програмі.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

ОП має значний рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями 9.1 та 9.3. До того ж, враховуючи певну узгодженість за підкритерієм 9.2, голістичний підхід в оцінюванні, релевантність фактів і їх контексту, а також різну вагомість окремих підкритеріїв, ОП та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають Критерію 9. Усі зазначені недоліки не є суттєвими.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

Процес консультаційного оцінювання засвідчив, що не існує підстав для ухвалення рішення про відмову в акредитації з причин, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми. Адміністрація ЗВО та гарант ОП сприяли роботі експертної групи. Було вчасно погоджено та оприлюднено програму візиту, а також отримано від ЗВО належні відповіді на запит експертів щодо додаткової інформації. Протягом своєї роботи група отримувала усі необхідні документи. Загалом університет створив належні умови для роботи експертної групи. Експерти констатують наявність навчального процесу на освітній програмі, а також достовірність інформації, яка наведена у Відомостях про самооцінювання ОП. Програма дистанційного візиту до ЗВО була виконана успішно.

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	<i>не застосовується</i>

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і добросовісно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Величко Олександр Петрович

Члени експертної групи

Рудніченко Євгеній Миколайович

Бухаріна Людмила Михайлівна

Стеців Леся Петрівна

Дирів Віталія Юріївна